

Edice SE 3
Speleologická skupina „Tři seniori“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.

Barunčina jeskyně v Ochozském žlábku.

Koordinátor: **Mgr Ladislav Slezák**
Spolupráce a redakce: **Richard Cendelín**
Josef Pokorný
Externí spolupracovník
a autor tohoto článku: **Marek Poustevník Šenkyřík**

Copyright : Pavel Pokorný, Brno 2009
Možný kontakt : jos.pokorny@seznam.cz

Poznámka redakce, předmluva, nebo také omluva.

Autor této práce o Barunčině jeskyni, Marek Poustevník Šenkyřík žije poslední léta bezprostředně uvnitř Moravského krasu. Při rozhovoru s ním vám bude vyprávět o svých postřezích, o tom, čeho si při svém pobytu v krasu všimnul a co viděl. Je pozoruhodné vidět kras jeho očima. Víme, že těch jeho úvah o Barunčině jeskyni bylo víc, jenže se nám je nepodařilo získat.

Prakticky od Vánoc r. 2009 se snažíme navázat s Markem kontakt. Jeho e-mailová adresa naše zprávy nepřijímá, v „Chajovně“ na

Dominikánském náměstí v Brně jsme mu nechali vzkaz, na který se neozval. Máme informace od jednoho lesáka, že žije v terénu někde kolem Klostermanovy studánky. Pro množství sněhu se tam žádný z nás tří nevydal. Proč se s ním snažíme navázat kontakt?

Především proto, že jsme od něj chtěli získat další práce o Barunčině jeskyni, které evidentně napsal, jednak proto, že jsme chtěli získat jeho souhlas s publikováním jeho prací v Edici SE – 3.

V žádném případě nechceme jeho práce zneužít či zlehčovat. Jen on je autorem těchto prací a my to chceme plně respektovat. Vždycky jsme spolu měli dobré vztahy a vzájemný respekt.

Nicméně, chceme jeskyňáře upozornit na to co Marek píše a co se nám jeví jako logicky pravděpodobné, tj., že mezi jeskyní Málčinou, jeskyní Švédův stůl a jeskyní Netopyrkou se nachází zatím neznámý objekt, hypotetická jeskyně, kterou Marek Poustevník Šenkyřík nazývá „Barunčina jeskyně“. K tomu nás vedou naše poznatky.

A tak si dovoluujeme jednu z jeho prací o Barunčině jeskyni, kterou se nám podařilo získat, v letošní Edici SE – 3 – 2010 publikovat. Nechceme Markovi ublížit, ani mu škodit. Vážíme si toho, co v krasu dělá a věříme, že pokud se nám nepodaří do vydání letošní edice jeho souhlas s publikací získat, a my jeho práci použijeme pro ilustraci dalšího názoru na lokalitu v tomto prostoru, že se na nás zlobit nebude a že naše další spolupráce bude vstřícná a smysluplná.

Děkujeme za pochopení – SE – 3.

Barunčina jeskyně v Ochozském žlábku.

9.9.2009: Momentálně udržujeme stále vztah k lokalitě "Paleoponor" v Ochozském žlábku, která úzce souvisí s nedávno lokalizovanou "Barunčinou pod Svatými Schody". Poustevník stále uvažuje o průzkumu v jím objevené části "Paleoponoru" v Ochozském žlábku souběžně s převážně vertikální Děravkou. Je to totiž nenáročná lokalita pro jednoho. V Ochozském žlábku jsou poustevníková jediná "želízka v ohni" v této části Moravského krasu, přestože je původem jeskyňář Jihu. Bude provedena nová dokumentace.

ŠENKYŘÍK, M.P. 2005: Objev zavaleného vchodu Barunčiny jeskyně pod Svatými schody v Ochozském žlábku v jižní části Moravského krasu. *předtisk: Acta Speleohistorica 2/2005. s.1-6. Brno 2005, řádný výtisk: Speleo 2006*

Haiku úvodem

Mám jít spát na Pekárnu?

Né, já patřím na Švédův stůl!

2004

Historie objevu

Silvestrovskou noc 2004/2005 trávím v poustevnickém osamění v Hádeckém údolí. Ve večerních hodinách procházím kolem potměšlé Pekárny a jdu na Doupě. Usedám na Útesu rozhledů a hledím z výšky do nočního tichého údolí. Potom se vracím na Pekárnu uvařit si čaj. Na zpáteční cestě Mokrskou plošinou se nebe náhle rozzářilo vzdálenými výboji ohňostroju. „Už je to tady“, pomyslel jsem si. Milióny lidí právě propuká v novoroční veselí. Já však tiše vstupuji do temného portálu jeskyně Pekárny, a z klacíků, které zde zbyly po tábornících, si zapalují ohniček. Vařím si čaj a přitom dlouze hledím do plamenů ohně. Jsem tu sám, a tak začínám nahlas zpívat novoroční modlitby.

Náhle vidím, že z nočního údolí vystupuje vzhůru k jeskyni nějaká osamělá postava. V nočním šeru rozpoznávám dívčí siluetu. Přichází sama. Když se přiblíží, tak se ji ptám: „Kdo jsi dobrá vílo?“

„Poustevnice Barunka“, odpovídá mi. Silvestrovskou noc trávil sama u nedaleké Hadí díry. Když ale uslyšela můj zpěv, tak se přišla na mne podívat.

Zvu poustevnici Barunku ke svému ohýnku, a celou noc si pak spolu povídáme o všech možných tajemstvích života, a přitom popíjíme silvestrovský čaj. Ráno se rozcházíme každý svoji vlastní cestou...

První novoroční den sestupuji z Pekárny na dno údolí a odtud jdu Ochozským žlíbkem do Ochozi. Přitom se jako obvykle rozhlížím po okolních svazích a hledám skryté závrtky. Náhle se mi dere z úst tichý překvapený výkřik: „To se mi snad zdá!“ Nad skalkou v nárazové stěně Ochozského potoka, dvacet metrů vpravo od Paleoponoru vidím trychtýř propadliny! Prošel jsem tu již tisíckrát, ale závrtku jsem si nikdy nevšimnul. Provádím průzkum deprese, a

zjišťuji, že je zde zavalen jeskynní portálek. V literatuře dosud o této lokalitě není zmínky. Rozhoduji se proto, že objev této nové jeskyně jižní části Moravského krasu, pojmenuji na památku poustevnice Barunky, jejím jménem.

Karsologická poloha lokality

Nově objevený zavalený jeskynní vchod, který zde nazývám č. 1421A „Barunčina jeskyně Pod Svatými schody“ (N 490 14.673', EO 16044.854, +- 10 m) se nalézá v jižní části Moravského krasu, v malém vápencovém hřbítku mezi Ochozským žlíbkem a Hádeckým

údolím, který místní lid od pradávna nazýval Svatými schody. Tento velmi romantický skalní útvar, je po své východní straně obtékán Říčkou, a po své západní straně pak Ochozským potokem. Oboustranným erozním útokům těchto vodních toků dodnes odolala už jen velmi malá skalní ostrožna, 10 až 25 m vysoká, asi 350 m dlouhá, a max. 150 m široká. V nejužším místě je tento geologicky zanikající hřbítok v prostoru mezi oběma údolími tvořen už jen šíjí, která je při základně široká pouze 50 m. Protože je skalní hřbítok Svatých schodů velmi exponován erozním tlakům Řičky i Ochozského potoka, jsou zde mimořádně příznivé podmínky pro jeho intenzivní erozní poddolování. V přítomné chvíli známe pod Svatými schody systémy paleoponorných jeskyní č. 1418 Málčina (délka chodeb 190 m), č. 1420 Netopýrka (délka systému 120 m), č. 1415 Švédův stůl (22 m) a č. 1421 Paleoponor (6,5 m) (HIMMEL, J.- HIMMEL, P., 1967).

Tyto paleoponorné jeskyně však zcela jistě nejsou pod Svatými schody osamoceny a velká část podzemních prostor zde zůstává dodnes neobjevena. Např. tudy musí někde téci do svých Vývěrů pod Lysou horou neznámou trativodnou chodbou podzemní Řička. Podzemní cestu Řičky, která je dodnes prakticky neznámá, vytyčují ze dna Hádeckého údolí směrem pod Svaté schody linie závrtů a ponorů, a též kolorační experimenty. Neznámé jsou též odvodňovací chodby směřující pod Lysou horu z Málčiny, Netopýrky i Paleoponoru.

Z hlediska praktické speleologie vápencový hřbítok Svatých schodů představuje jen sekundární krasový problém, který je možné probádat spíše jen pro vlastní radost a potěchu duše, než s vidinou dlouhých objevů. Vápencová troska skalního hřbítku Svatých schodů je totiž půdorysně přísně omezeným malým územím o ploše cca 350 x 150 m, nalézající se již blízko hladině podzemní vody, a proto není tato lokální problematika speleology nijak žhavě řešena. Přesto by i zde, v případě vzájemného propojení jednotlivých, vzájemně izolovaných jeskyních celků, došlo ke vzniku jeskynního systému bludištního charakteru, i s kilometrovou délkou.

Recentní podzemní odvodňovací cesty se pod Svatými schody již nacházejí v těsné blízkosti hladiny podzemních vod vyvěrajících ve Vývěrech Řičky I. a II. pod Lysou horou. Vývěry Řičky jsou sice od Svatých schodů ještě 700 m vzdálené, ale přesto lze očekávat brzké zanoření odvodňovacích trativodů z podzemí Svatých schodů do trvale zatopených předvývěrových sifonů freatické zóny. Proto zůstává nezodpovězenou otázkou, nakolik je speleologicky reálný průnik odtokovými chodbami Netopýrky, Málčiny, či Paleoponoru, do předpokládaných vodních jeskyní za Ochozským žlíbkem pod Lysou horou. Jeskynní systémy pod Svatými schody však mají svůj velký význam zejména v duši člověka, který zde dodnes nachází to, co jinde v Moravském krasu už marně hledá. Jeskyně Netopýrka a jeskyně Málčina nabízí totiž jednu z posledních příležitostí svobodné prohlídky středně velké jeskyně, jejíž přírodní duch není pozměněn betonovými chodníčky, umělým osvětlením a profesionálním personálem. V době, kdy je většina srovnatelných lokalit v Moravském krasu běžnému návštěvníkovi uzamčena, může nekonformní,

skautsko - trampský návštěvník najít v jeskyních Netopýrce a Málčiny jednu z posledních příležitostí, kde může plazením v blátě dobrodružně (a přitom bezpečně), uspokojit svoji touhu po tajemství, a romantice. Obě tyto jeskyně (v nichž není co zničit) již mají v tomto směru svoji dlouhou tradici, a je proto velmi osvícenecké, že když zůstávají otevřené...

Popis nově objevené lokality

Zavalený vchod jeskyně č.1421A Barunčiny Pod Svatými schody se nachází na souřadnicích GPS N 490 14.673', EO 16044.854 (+- 10 m) v dolní části levého břehu Ochozského žlíbku, v místě nápadné nárazové stěny Ochozského potoka z lavcovitě uložených vápenců. Při patě této nárazové stěny je známa jeskyně č. 1421 Paleoponor, od níž se 20 m jižně po proudu potoka nalézá zavalený vchod j. č. 1421A Barunčiny. Závrtok, který na existenci jeskyně upozornil, se zde zřejmě propadl již před více roky, a je geologicky mladý. Jeho kruhová nálevka o průměru 3 m vznikla v prudce sešikmeném svahu Svatých schodů, ve výšce cca 7 m nad hladinou Ochozského potoka. Propad v hloubce -1m odhalil relikv portálu jeskyně. Bližším prozkoumáním nárazové stěny Ochozského potoka v prostoru pod závrtkem jsem zjistil, že se zde velmi pravděpodobně nachází zavalený jeskynní portál větších rozměrů. Šířka jeskynního vchodu by měla být při stropu klenby 1,5 m a výška zavalené chodby i více než 2 m.

V závalu, který pravděpodobně uzavírá neznámé pokračování jeskyně, vystupuje vápencová suť a svahová hnědá hlína, holocénního stáří. Tektonická puklina, která se zde uplatňuje, má směr 670, a směřuje k jeskyni č. 1420 Netopýrka, která je odtud vzdálena 100 m. Speleologicky zajímavý ponor Říčky pod Netopýrkou, je odtud přes hřeben hřbítku Svatých schodů 160 m daleko. Barunčina jeskyně tedy směřuje do prostoru, kudy by měla téci neznámou jeskynní strukturou podzemní Říčka.

Archeologická indicie

Vzhledem k rozměrům zavaleného jeskynního vchodu (pravděpodobně více než 2 x 1,5 m) , a zejména díky pozici objevené lokality v hustě pravěce osídlené krajině, je naděje, že vstupní zával mohl zakonzervovat volnou dutinu, s možným archeologickým obsahem. Propadlý strop jeskynní chodby s následným sesuvem svahové hlíny, vytvořil pod závrtkem pravděpodobně menší lokální zával, za nimž se mohou již ve vzdálenosti několika metrů nacházet volné neznámé prostory. Barunčina jeskyně Pod Svatými schody se nachází pouhých 65 m daleko od zadního vchodu šamanské jeskyně Švédův stůl, tzn. na dohled od místa objevu slavné „Ochozské čelisti“ neandertálce. Pouze 250 m vzdušnou čarou je to odtud daleko k hlavní moravské pravěké jeskynní stanici, Pekárně. Osídlena byla samozřejmě též celá řada dalších okolních jeskyní.

O objevu zavaleného vchodu archeologicky svůdné Barunčiny jeskyně pod Svatými schody jsem již proto informoval doc.PhDr. Martina Olivu, vedoucího Ústavu Anthropos MZM Brno, který je připraven převzít archeologickou garanci nad speleologickým průzkumem této lokality.

Závěrečné doporučení speleologického průzkumu

Vchod do Barunčiny jeskyně pod Svatými schody se nalézá na mimořádně malebném, a ekologicky hodnotném zákoutí přírody, nesoucího ducha dávných dob, který nesmí být narušen. Je to místo, které je pro senzitivního člověka opravdu esteticky mimořádně citlivé na jakýkoli civilizační zásah. Ochozský žlíbek je např. jedno z posledních údolí Moravského krasu, jimž dodnes nevede silnice, a i proto je zvláště chráněn jako součást přírodní rezervace. Svou velkou estetickou hodnotu zde má i pouhá svahová suť při dně žlíbku porostlá mechem...

Speleologický průzkum této lokality, nalézající se v těsné blízkosti turisticky vyznačené cesty, by tedy bylo nutné provést mimořádně citlivě. Technologicky je však speleologicky průzkum Barunčiny jeskyně Pod Svatými schody přes vysoké ekologické požadavky v podstatě reálný. Mezi vchodem jeskyně a níže ležící turisticky značenou cestou na dně žlíbku, lze mezi stromy snadno napnout 10 m dlouhé lano, a pomocí této (dočasné) transportní lanovky překlenout

esteticky citlivou část svahu žlíbku. V tomto případě by byl odůvodněný i realizovatelný požadavek zajistit odvoz vytěženého materiálu na vhodnou deponii mimo přírodní rezervaci.

Odstraněním závalu by vynikl krásný přírodní výtvar v podobě nového portálu jeskyně, pravděpodobně erozního původu, jejíž objev by mohl být svým významem srovnatelný s jeskyní Netopýrkou, či Málčinou... Speleologicky zajímavý se začíná též jevit sousední j.č. 1421 Paleoponor, jehož průzkumem by se snad mohlo podařit dosáhnout podzemní Říčky, před jejím odtokem pod Lysou horu, či neznámých prostor jižně jeskyně Málčiny.

Dovětek

Konzultací s místním znalcem Petrem Kosem (ZO 6-12) jsem zjistil, že tato lokalita byla již dříve známa starému ochozskému speleologovi Janu Hynštovi, ale protože o její průzkum nikdo neprojevil zájem, upadla téměř v zapomnění. Za prvotního objevitele propadlého závrtku na Svatých schodech je tedy nutné považovat „Dědu Ochoza“ Jana Hynšta.

Jeskyně Jarmila je naproti

Zcela nad rámec tohoto příspěvku činím na tomto místě ještě literární záznam o jiné, nedaleké neevidované jeskyni. Nachází se při úpatí Lysé hory, na pravém břehu Hádeckého údolí, 50 m od vyústění Ochozského žlíbku. Její vchod je otevřen na souřadnicích GPS N490 14.603', EO 16044.730 (+- 10 m) při úpatí skály, ve výšce asi 8 m nad korytem Říčky. Vstupní, uměle vykopaná šachtička, je 1,5 m hluboká a pod kořeny smrku ústí do 3 m dlouhé plazivky. Jeskynní chodbička je široká 1 m a v klenbě 0,65 m vysoká, směřuje k SZ, a je založena na korozně rozšířené mezivrstevní spáře. Jeskyně ve vzdálenosti 3 m od vchodu končí neprůlezným snížením mezivrstevní spáry s odhaleným skalním dnem. Přes svoji strategickou polohu, se tato lokalita nejvíce jeví být perspektivní k průniku do předpokládaných, nedalekých neznámých jeskynních struktur pod Lysou horou.

Této velmi nenápadné jeskyňky, skryté za smrkem při úpatí Lysé hory, jsem si všiml již v r. 1985, ale již tehdy to bylo opuštěné speleologické pracoviště. Jako autora tohoto starého objevu se mi podařilo vypátrat speleologického dědu Jana Hynšta. On sám tuto jeskyni nazval „Jarmilou“, na památku matky své ženy. Přiřazuji na tomto místě jeskyni Jarmila evidenční číslo 1421B.

Poděkování

Autor děkuje panu Miloši Žalmanovi a firmě GP s.r.o. Brno, Roosveltova 9, za sponzorství GPS navigačního systému, s jehož pomocí byla sestavena karsologická mapka ostrohu Svatých schodů v údolí Říčky, publikované v tomto sborníku (přesnost měření +-10 m). Zvláštní poděkování směřuji Bobovi Klváňovi a Chajovně Zadní Trakt Brno, Dominikánské nám.7, za to, že mi umožnil v harmonickém prostředí své podzemní čajovny sepsat toto literární dílko.

Literatura

HIMMEL, J. – HIMMEL, P., 1967: Jeskyně v povodí Říčky. ZK ROH KSB. Brno.
ŠENKYŘÍK, M.P., 2005: Objev vchodu Barunčiny jeskyně pod Svatými schody v jižní části Moravského krasu. Nálezová zpráva. Acta Speleohistorica, 2/2005, 6 s.
2 fotografie – Marek Poustevník Šenkyřík.

Tolik informace Marka Poustevníka Šenkyříka, které napsal na základě svých postřehů. A teď několik našich fotografií.

L. Slezák obhlíží jedno z míst, o kterém Marek Poustevník Šenkyřík píše v předchozím textu.

A toto je snad zařícený portál, o kterém Poustevník píše.

Obrázek dole: Paleoponor. (Ř – 10).

A tohle je **Honza Hynšt**, alias „Děda Ochoz“, jak jej Marek ve svých pracích nazývá.

Honza Hynšt u Ochozské jeskyně

S radostí pro nadšené badatele tento materiál zrcadlí server:

www.speleozahady.cz